

เอกสารประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ

หลักสูตร

“การควบคุมกระบวนการผลิตเคลือบ พร้อมดูงาน”

ณ ศูนย์ศิลปาชีพพระตำหนักทักษิณราชินีเวสท์ จังหวัดนราธิวาส

วันที่ 29 - 31 พฤษภาคม 2555

จัดทำโดย

โครงการศูนย์ศิลปาชีพ ในพระราชดำริสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

สำนักเทคโนโลยีชุมชน กรมวิทยาศาสตร์บริการ

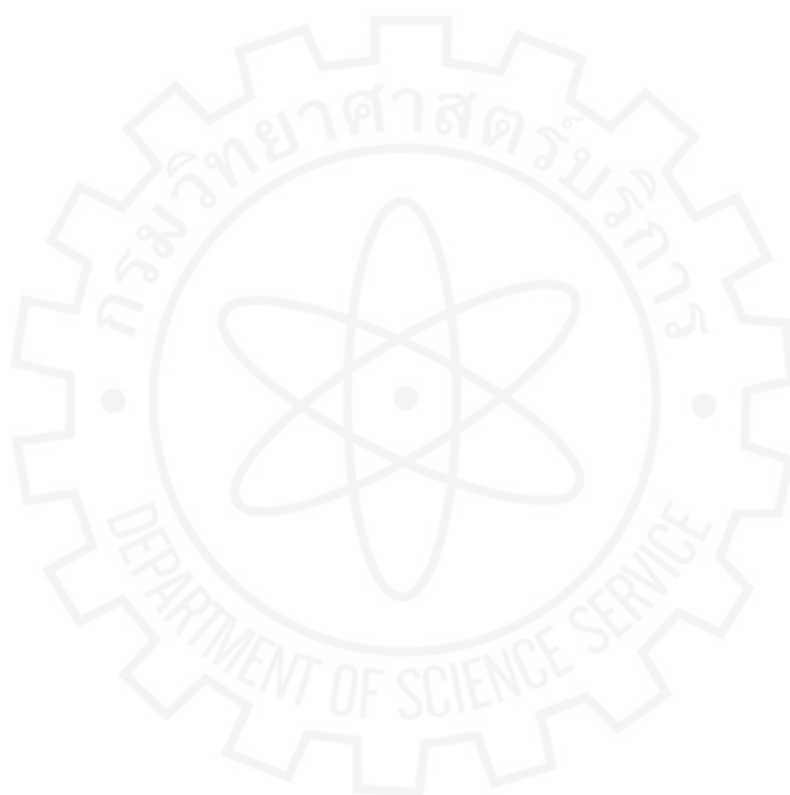
กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

คำนำ

เอกสารนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตร “การควบคุมกระบวนการผลิตเคลือบ พร้อมดูงาน” โครงการศูนย์ศิลปาชีพในพระราชดำริสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สำนักเทคโนโลยีชุมชน กรมวิทยาศาสตร์บริการ ให้อาจารย์และสมาชิกของศูนย์ศิลปาชีพพระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ จ.นราธิวาส รวม 14 คน ระหว่างวันที่ 29-31 พฤษภาคม 2555

สำนักเทคโนโลยีชุมชน

พฤษภาคม 2555

สารบัญ

การควบคุมกระบวนการผลิตเคลือบ	หน้า
การควบคุมกระบวนการผลิตเคลือบ	1
ปัจจัยที่มีผลต่อการเตรียมน้ำเคลือบ	1
การทดสอบหาความชื้นของวัตถุดิบ	1
วิธีการทดสอบ	2
การทดสอบหาความละเอียดของเนื้อดินโดยใช้ตะแกรงร่อน	4
วิธีการเตรียมน้ำเคลือบ	7
ทดสอบหาความถ่วงจำเพาะและการไหลตัวของน้ำเคลือบ	8
การทดสอบความถ่วงจำเพาะของน้ำดินโดยวิธีการชั่งน้ำหนัก	8
การทดสอบอัตราการไหล	9
การทดสอบความถ่วงจำเพาะของเคลือบ	11
เตรียมชิ้นทดสอบและชิ้นงานตัวอย่าง	12
เอกสารอ้างอิง	13

การจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงาน หลักสูตร “การควบคุมกระบวนการผลิตเคลือบ พร้อมดูงาน”

1. หลักการและเหตุผล

“เคลือบ” สารประกอบประเภทซิลิเกต (Silicate) ที่หลอมละลายจากอิทธิพลของความร้อนและเย็นตัวกลายเป็นชั้นแก้วบาง ๆ เกาะอยู่ที่ผิวของผลิตภัณฑ์เซรามิก ช่วยให้ชิ้นงานไม่ดูดซึมน้ำของเหลวและง่ายต่อการทำความสะอาด ชิ้นงานมีความแข็งแรง ทนทาน และสวยงาม นอกจากนี้ ยังสามารถเพิ่มคุณค่าและมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์ได้อีกด้วย มีผู้กล่าวว่าผลิตภัณฑ์เซรามิกเป็นสินค้าแฟชั่น ที่ผู้ผลิตต้องติดตามแนวโน้มความนิยม (Trend) ของผู้ซื้อตลอดเวลา เพื่อผลิตผลิตภัณฑ์ที่ตรงตามความต้องการของผู้ซื้อ และ “เคลือบ” เป็นอีกหนึ่งทางเลือกสำหรับผู้ผลิตที่จะสร้างความแปลกแตกต่างให้แก่ชิ้นงาน เพื่อให้ผู้ผลิตสามารถสนองความต้องการของตลาดได้

ศูนย์ศิลปาชีพพระตำหนักทักษิณราชินีเวสต์ จ.นราธิวาส ประสบปัญหาสมาชิกแผนกเคลือบลาออกไปจำนวนมาก สมาชิกใหม่ยังขาดความรู้และไม่มีประสบการณ์ในการทำงาน ทำให้การเตรียมเคลือบไม่มีประสิทธิภาพ เคลือบที่ได้ไม่มีคุณภาพเหมาะสม เมื่อนำมาใช้งานทำให้ผลิตภัณฑ์เกิดความเสียหาย ต้องการรับการถ่ายทอดความรู้ เรื่องการเตรียมเคลือบและเทคนิคต่าง ๆ ในการตกแต่งผลิตภัณฑ์ด้วยเคลือบ เพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าให้แก่ชิ้นงานของศูนย์ศิลปาชีพฯ

โครงการศูนย์ศิลปาชีพในพระราชดำริสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ สำนักเทคโนโลยีชุมชน จึงได้กำหนดจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตร “การควบคุมกระบวนการผลิตเคลือบ พร้อมดูงาน” ขึ้นเพื่อพัฒนาบุคลากรแผนกเตรียมเคลือบ ให้ได้รับความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติด้านการเตรียมเคลือบที่ถูกต้อง และสามารถพัฒนาต่อยอดเป็นเคลือบต่าง ๆ ได้หลากหลายด้วยตนเอง นอกจากนี้จะได้นำไปศึกษาดูงานโรงงานอุตสาหกรรมที่เน้นงานเคลือบ เพื่อให้ได้รับประสบการณ์ตรงและเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาเคลือบและได้เรียนรู้เทคนิควิธีเคลือบชิ้นงานใหม่ ๆ ของโรงงาน ภายหลังการรับการอบรมและได้ศึกษาดูงานแล้ว ฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง จะทำให้สามารถพัฒนาเคลือบและเรียนรู้วิธีการเคลือบผลิตภัณฑ์ด้วยเทคนิคต่าง ๆ เพื่อตกแต่งชิ้นงานให้สวยงามต่อไป

2. วัตถุประสงค์

1. เพื่อถ่ายทอดความรู้เรื่องการเตรียมเคลือบสำหรับตกแต่งผลิตภัณฑ์
2. เพื่อเพิ่มคุณค่าและมูลค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์

3. คุณสมบัติของผู้เข้ารับการอบรม

4. หลักสูตรการฝึกอบรม

การควบคุมกระบวนการผลิตเคลือบ พร้อมดูงาน

5. วิธีการฝึกอบรม

ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จำนวน 18 ชั่วโมง

6. ระยะเวลาการฝึกอบรม

ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ วันที่ 29 – 31 พฤษภาคม 2555

การศึกษาดูงาน วันที่ 2 มิถุนายน 2555

7. สถานที่ฝึกอบรม

วันที่ 29 - 31 พฤษภาคม 2555 ศูนย์ศิลปาชีพพระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์

จ.นราธิวาส

วันที่ 2 มิถุนายน 2555

โรงงาน Ceramic of Phuket

จ.ภูเก็ต

8. ค่าใช้จ่าย

งบประมาณโครงการศูนย์ศิลปาชีพฯ

9. จำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรม

14 คน

10. ที่ปรึกษาโครงการ

ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีชุมชน

11. ผู้รับผิดชอบโครงการ

น.ส.อรุณศรี เตปิน

กำหนดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการและการศึกษาดูงาน
หลักสูตร “การควบคุมกระบวนการผลิตเคลือบ พร้อมดูงาน”
ระหว่างวันที่ 29 – 31 พฤษภาคม 2555
ฝึกอบรม ณ ศูนย์ศิลปาชีพพระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ จ.นราธิวาส
วันที่ 2 มิถุนายน 2555
ศึกษาดูงาน ณ โรงงาน Ceramic of Phuket จ.ภูเก็ต

วันและเวลา	รายการ	วิทยากร
วันที่ 27 พฤษภาคม 2555		
07.00 น.	- ออกเดินทางจากกรมวิทยาศาสตร์บริการ	-
19.00 น.	- เดินทางถึง จ.นครศรีธรรมราช	
19.30 น.	- เข้าที่พัก จ.นครศรีธรรมราช	
วันที่ 28 พฤษภาคม 2555		
08.00 น.	- ออกเดินทางจากที่พัก จ.นครศรีธรรมราช	-
11.00 น.	- เดินทางถึง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา	
11.00 – 15.00 น.	- แวะตลาดกิมหยง อ.หาดใหญ่ เพื่อจัดซื้ออาหารว่างและ เครื่องดื่มสำหรับวิทยากร และผู้เข้ารับการฝึกอบรม (เพื่อความ ปลอดภัย ของเจ้าหน้าที่ ไม่ควรออกจากที่พักเพื่อซื้อสิ่งของทุกวัน จึงได้ ดำเนินการจัดซื้อให้ครบจำนวนคนและวันจากตลาดกิมหยง)	
	- พักรับประทานอาหารกลางวัน	
15.00 น.	- ออกเดินทางจาก อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา	
18.00 น.	- ถึง จ.นราธิวาส เข้าที่พักในพระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์	

วันที่ 29 พฤษภาคม 2555		
08.30 – 09.00 น.	- ลงทะเบียน ภาคทฤษฎี	น.ส.ศิริวรรณฯ
09.00 – 11.00 น.	- ความสำคัญของการเตรียมน้ำดินสำหรับใช้ในกระบวนการขึ้นรูป - ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเตรียมน้ำดิน - แนะนำเครื่องมือ อุปกรณ์ สำหรับการเตรียมน้ำดิน และวิธีการใช้	
11.00 – 12.00 น.	ภาคปฏิบัติ - ทดลองปฏิบัติการทดสอบหาความชื้นของวัสดุดิบ	
13.00 – 16.00 น.	- ทดลองปฏิบัติการทดสอบหาความชื้นของวัสดุดิบ (ต่อ) - ทดลองปฏิบัติการทดสอบหาปริมาณกากค้างตะแกรงของน้ำเคลือบ โดยใช้ตะแกรงขนาดต่าง ๆ	
วันที่ 30 พฤษภาคม 2555		
08.30 – 09.00 น.	- ลงทะเบียน ภาคทฤษฎี	น.ส.ศิริวรรณฯ
09.00 – 10.00 น.	- บรรยายวิธีการเตรียมน้ำเคลือบ	
10.00 – 12.00 น.	ภาคปฏิบัติ - ทดลองปฏิบัติการทดสอบหาความถ่วงจำเพาะและการไหลตัวของน้ำเคลือบ	
13.00 – 16.00 น.	- ทดลองปฏิบัติการเตรียมขึ้นทดสอบและขึ้นงานตัวอย่าง	

วันและเวลา	รายการ	วิทยากร
วันที่ 31 พฤษภาคม 2555		
08.30 – 09.00 น.	- ลงทะเบียน	น.ส.ศิริวรรณฯ
09.00 – 15.00 น.	- ทดลองปฏิบัติการเผาชิ้นทดสอบและขึ้นงานตัวอย่าง	
15.00 – 16.00 น.	- วิทยากรวิเคราะห์และสรุปผล พร้อมให้สมุดจดบันทึกเพื่อสมาชิกปฏิบัติงานอย่างเป็นมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ และสามารถติดตามผลการถ่ายทอดฯ ได้	
วันที่ 1 มิถุนายน 2555		
07.00 – 07.30 น.	- ลงทะเบียน	-
07.30 น.	- วิทยากร อาจารย์และสมาชิกของศูนย์ศิลปาชีพพระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ ออกเดินทางจาก จ.นราธิวาส (พร้อมกันที่หน้าศาลากลาง จ.นราธิวาส เพื่อเดินทางพร้อมคณะอื่น)	
17.00 น.	- เดินทางถึง จ.ภูเก็ต	
17.30 น.	- เข้าที่พักใน จ.ภูเก็ต	
วันที่ 2 มิถุนายน 2555		
08.30 – 09.00 น.	- ลงทะเบียน	-
09.00 – 10.00 น.	- เข้าศึกษาดูงาน ณ โรงงาน Ceramic of Phuket จ.ภูเก็ต	
10.00 – 12.00 น.	- ผู้จัดการโรงงานบรรยายสรุปการดำเนินงานกระบวนการผลิต การบริหารจัดการ การตลาด	
13.00 – 15.00 น.	- เยี่ยมชมแผนกเคลือบ ศึกษาวิธีการเตรียมเคลือบต่าง ๆ และทดลองปฏิบัติการเคลือบด้วยเทคนิคต่าง ๆ	
15.00 – 16.00 น.	- เยี่ยมชมผลิตภัณฑ์สำเร็จ	

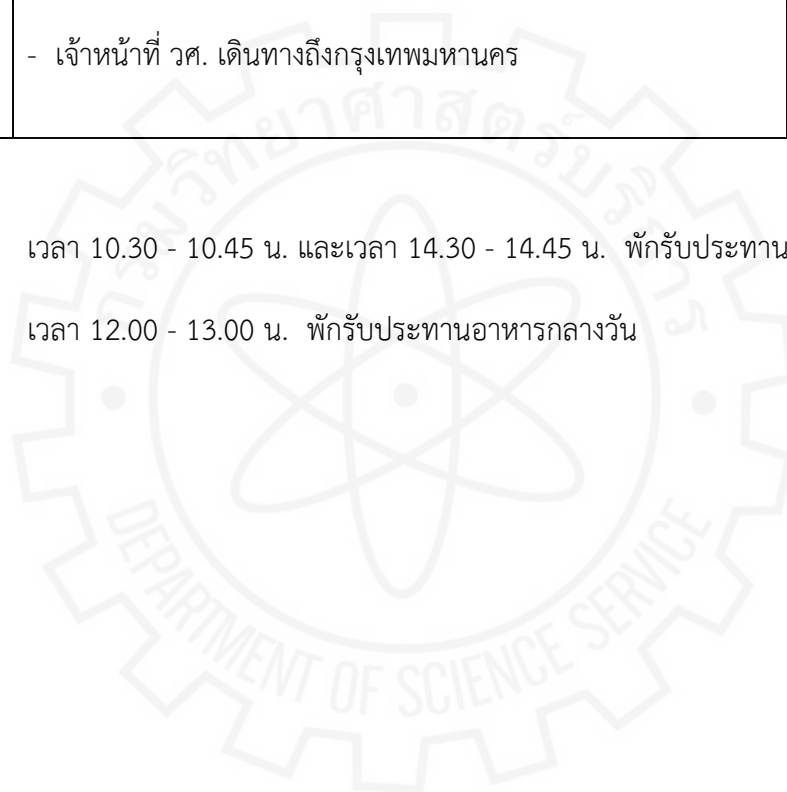

วันที่ 3 มิถุนายน 2555		
07.00 น.	<ul style="list-style-type: none"> - อาจารย์และสมาชิกศูนย์ฯ เดินทางออกจากที่พัก จ.ภูเก็ต - เจ้าหน้าที่ วศ. เดินทางออกจากที่พัก จ.ภูเก็ต	
18.00 น.	<ul style="list-style-type: none"> - อาจารย์และสมาชิกศูนย์ฯ เดินทางถึงศูนย์ศิลปาชีพพระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ จ.นราธิวาส	
19.00 น.	<ul style="list-style-type: none"> - เจ้าหน้าที่ วศ. เดินทางถึงกรุงเทพมหานคร	

หมายเหตุ

เวลา 10.30 - 10.45 น. และเวลา 14.30 - 14.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง

เวลา 12.00 - 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน

สรุปผลการประเมินแบบสอบถามความคิดเห็น
เรื่อง การจัดฝึกอบรมหลักสูตร "การควบคุมกระบวนการผลิตเกลือป่น พร้อมดูงาน"
ณ ศูนย์ศิลปาชีพพระตำหนักทักษิณราชินีเวสน์
วันที่ 29 -31 พฤษภาคม 2555

การประเมินในส่วนเนื้อหาวิชา	%
1) ท่านมีความรู้ ความเข้าใจ <u>ก่อน</u> รับฟังการอบรม	-
2) ท่านมีความรู้ ความเข้าใจ <u>หลัง</u> รับฟังการอบรม	84.29
3) ความเหมาะสมของหัวข้อและเนื้อหาในหลักสูตร	91.43
4) ระยะเวลาการอบรมตลอดหลักสูตร	87.14
5) สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน	91.43
เฉลี่ยรวม	88.57
การประเมินการบริหารจัดการ	
1) เอกสารประกอบที่ใช้ในการฝึกอบรม	88.57
2) สถานที่ใช้ในการฝึกอบรม	92.86
3) สื่อที่ใช้ประกอบการฝึกอบรม เช่น วีดีโอ, แผ่นใส	90.00
4) อาหารและเครื่องดื่ม	92.86
5) การประสานงานและการให้บริการของเจ้าหน้าที่	91.43
เฉลี่ยรวม	91.14
การประเมินวิทยากร	
น.ส.ศิริวรรณ แซ่กู่	
1) ความรอบรู้ในหัวข้อบรรยาย	91.43
2) ความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาและเทคนิค	92.86
3) การตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาได้ชัดเจนและกว้างขวาง	95.71
เฉลี่ยรวม	93.33
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	91.59

ข้อเสนอแนะการฝึกอบรม

- 1.ระยะเวลาในการอบรมน้อยเกินไป
- 2.อาจารย์สอนดีมาก

ภาคผนวก

เอกสารประกอบการฝึกอบรม

เอกสารประกอบการอบรม

พัฒนาเทคนิคการตกแต่งลวดลายบนเคลือบเซรามิกสำหรับเซรามิกประดับตกแต่ง:

เคลือบสองชั้น ลายเสือ และลายน้ำไหล

ศิริวรรณ แซ่กู่ ลดา พันธุ์สุขุมธนา และวราลี บางหลวง

หลักการและเหตุผล

ผลิตภัณฑ์เซรามิก มีวิธีการเคลือบต่างๆ ได้แก่ โดยวิธีพ่น จุ่ม ราด ซึ่งจะได้เคลือบเป็นพื้นสีเรียบ ไม่มีลวดลายที่น่าสนใจ ในท้องตลาดจึงนิยมใช้การตกแต่งโดยการ เขียนลาย หรือ ตีรูปลอกเซรามิก ซึ่งหาซื้อได้ง่ายและมีราคาถูก การทำเคลือบให้มีลวดลายสีสันทันที่แตกต่าง มีความหลากหลาย และมีลักษณะเฉพาะตัว จะช่วยเพิ่มความสะดุดตาและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ ลวดลายบนผิวเคลือบสามารถทำได้หลายวิธี เช่น โดยการหยอดเคลือบต่างสี การใช้เคลือบ 2 สีเคลือบซ้อนทับกัน การชุบแต่งเนื้อดินหรือเคลือบ เทคนิคเหล่านี้หลายวิธีไม่เป็นที่รู้จัก ซึ่งล้วนเป็นวิธีที่ผู้ผลิตสนใจในการนำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์

กรมวิทยาศาสตร์บริการมีหน่วยงานและพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีเซรามิก รวมทั้งมีโรงงานทดลองผลิตเซรามิก จึงได้จัดทำกิจกรรม พัฒนาเทคนิคการตกแต่งลวดลายบนเคลือบเซรามิก เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์เซรามิก และพร้อมถ่ายทอดให้แก่อุตสาหกรรม SMEs และชุมชน

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาเทคนิคการตกแต่งลวดลายบนเคลือบเซรามิก สำหรับผลิตภัณฑ์เซรามิกประเภทประดับตกแต่ง

ระยะเวลา

วันนี้	กำหนดการ
7 กุมภาพันธ์ 2555	การเตรียมเคลือบและผลิตภัณฑ์ เทคนิคการเคลือบสองชั้น การตรวจสอบความหนืดของน้ำเคลือบ การตรวจสอบความถ่วงจำเพาะของน้ำเคลือบ การตรวจสอบความหนาของเคลือบดิบ และการตรวจสอบความหนืดของเคลือบหลอม
8 กุมภาพันธ์ 2555	เทคนิคการเคลือบลายเสือและลายน้ำ
9 กุมภาพันธ์ 2555	การเผา

	และเทคนิคการเคลือบสายลือและลายน้ำ(ต่อ)
10 กุมภาพันธ์ 2555	เทคนิคการเคลือบสายลือและลายน้ำ(ต่อ) ปัจจัยและปัญหาในการตกแต่ง

การทดสอบ

1. การตรวจสอบความหนืดของเคลือบหลอม

ทดสอบความหนืดของเคลือบหลอมด้วยอุปกรณ์ทดสอบการไหลของเคลือบหลอม ระยะไหลของเคลือบแสดงระดับความหนืดของเคลือบหลอม ระยะไหลขึ้นกับปัจจัยต่างๆ ที่สำคัญได้แก่ น้ำหนักตัวอย่าง องศาลาดเอียงในการทดสอบ การเปรียบเทียบระยะไหลควรเปรียบเทียบกับเคลือบที่มีสูตรเดียวกัน น้ำหนักเท่ากัน และองศาการทดสอบเท่ากัน เคลือบที่มีความหนืดต่ำมีระยะไหลมากกว่าเคลือบที่มีความหนืดสูง

วัสดุอุปกรณ์

- 1) อุปกรณ์ทดสอบการไหลของเคลือบหลอม
- 2) ไม้บรรทัด
- 3) เครื่องชั่ง

วิธีทดสอบ

ขึ้นรูปเคลือบที่ต้องการทดสอบเป็นเม็ดกลม ใช้น้ำหนักเคลือบ 3 กรัม ใส่เคลือบในช่องวางตัวอย่างของอุปกรณ์ทดสอบการไหลของเคลือบหลอม วางอุปกรณ์ฯ ที่มุม 45 หรือ 60 องศา มุมที่ใช้ทดสอบขึ้นกับความหนืดของเคลือบ โดยเคลือบที่มีความหนืดสูงใช้มุมสูงกว่าเคลือบที่มีความหนืดต่ำ เเผาที่อุณหภูมิ 1200°C / 7 ชม./เย็นไฟ 30 นาที วัดระยะที่เคลือบไหลหลังเผา

2. การทดสอบความถ่วงจำเพาะของเคลือบ

การทดสอบความถ่วงจำเพาะแสดงถึงปริมาณของวัตถุดิบในน้ำเคลือบ เคลือบสูตรเดียวกันที่มีความถ่วงจำเพาะสูงกว่าคือเคลือบที่มีปริมาณวัตถุดิบสูงกว่าหรือมีปริมาณน้ำน้อยกว่านั่นเอง ทดสอบโดยใช้ไฮโดรมิเตอร์ หรือน้ำหนักของเคลือบที่ทราบปริมาตร คำนวณตามสูตร

วัสดุอุปกรณ์

- 1) กระบอกตวงขนาด ปริมาตร 100 มิลลิลิตร
- 2) เครื่องชั่ง

3) น้ำ

วิธีทดสอบหาน้ำหนักของเคลือบที่ทราบปริมาตร

- 1) ชั่งน้ำหนักกระบอกตวงเปล่า (A)
- 2) กระบอกตวงเติมน้ำปริมาตร 100 มิลลิลิตรชั่งน้ำหนัก (A+B)
- 3) กระบอกตวงเติมเคลือบปริมาตร 100 มิลลิลิตรชั่งน้ำหนัก (A+C)

การคำนวณ

$$\text{ความถ่วงจำเพาะของเคลือบ} = \frac{(A+C)-A}{(A+B)-A}$$

$$\text{ปริมาตรกระบอกตวง} = (A+B)-A$$

$$\text{น้ำหนักเคลือบ} = (A+C)-A$$

วิธีทดสอบด้วยไฮโดรมิเตอร์

- 1) ไฮโดรมิเตอร์
- 2) กระบอกตวงขนาด 100 มิลลิลิตร
- 3) น้ำเคลือบที่ต้องการวัด

วิธีทดสอบ

- 1) นำกระบอกตวง เติมน้ำเคลือบให้ได้ปริมาตร 100 มิลลิลิตร
- 2) จุ่มไฮโดรมิเตอร์ลงในเคลือบ ค่อยๆปล่อยไฮโดรมิเตอร์ให้จมลงในน้ำเคลือบช้าๆจนกระทั่งหยุดนิ่ง
- 3) ยกไฮโดรมิเตอร์ขึ้นมาอ่านค่าจากรอยเคลือบที่เกาะอยู่

3. การทดสอบความหนาของเคลือบดิบ

ความหนาของเคลือบดิบเมื่อเคลือบผลิตภัณฑ์ที่มีผลต่อปริมาณเคลือบที่ใช้ ลักษณะ ลวดลาย ของเคลือบหลังเผา

วัสดุอุปกรณ์

- 1) ไมโครแทรกเตอร์แบบแข็ง ฟุตเหล็ก หรือ บัตรเครดิต
- 2) นำไมโครแทรกเตอร์แบบแข็ง ฟุตเหล็ก หรือ บัตรเครดิต มาตัดมุม 45 องศาของสี่เหลี่ยมจัตุรัส ให้ตัดด้านที่มีสเกล และขัดปลายด้านที่ตัดให้คม
- 3) แวนชยาย

วิธีทดสอบ**

- 1) หินด้านสเกลของอุปกรณ์เข้าหาตัว กัดด้านที่ตัดมุมลงบนเคลือบดิบ
- 2) หมุนอุปกรณ์เข้าหาตัว 1 ใน 4 ของวงกลม พร้อมกดให้ด้านที่ตัดมุมจมในเคลือบดิบ จนจรดถึงพื้นผิวของผลิตภัณฑ์ดิบ
- 3) อ่านค่าสเกลของอุปกรณ์ที่จมในเคลือบดิบ นำมาหาร 2 จะได้ค่าความหนาของเคลือบดิบที่วัดได้จริง

** L. Turner The Woodlands, TX จากเว็บ <http://www.potters.org/subject95324.htm> วันที่ 16 ม.ค.55

4. การตรวจสอบความหนืดของน้ำเคลือบ

ตรวจสอบความหนืดของน้ำเคลือบด้วยวิธีถ้วยวัดความหนืดของพอร์ด เคลือบที่ใช้เวลาไหลมาก มีความหนืดมากกว่า เคลือบที่ใช้เวลาในการไหลน้อย

วัสดุอุปกรณ์

- 1) นาฬิกาจับเวลา
- 2) เครื่องถ้วยวัดความหนืดของพอร์ด

วิธีทดสอบ

- 1) ตวงเคลือบปริมาตร 100 มิลลิลิตร
- 2) เทเคลือบที่ตวงใส่ในถ้วยวัดความหนืดฯ
- 3) จับเวลาที่เคลือบไหลออกจากถ้วยวัดความหนืดฯจนหมด

การเตรียมเคลือบ

1. เตรียมฟريت ฟريتสำเร็จรูปที่มีลักษณะเป็นเกร็ดซึ่งมีความแข็ง ก่อนนำมาใช้งานควรนำไปบด โดยวิธีบดเปียกโดยใช้หม้อบด กรองผ่านตะแกรงขนาด 140 เมช อบให้แห้ง
2. ชั่งเคลือบตามสูตรในตารางที่ 1
3. บดเคลือบด้วยหม้อบดเป็นเวลา 8 ชั่วโมง กรองผ่านตะแกรงขนาด 100 เมช

ตารางที่ 1 สูตรเคลือบ

วัตถุดิบ/รหัสตัวอย่าง	WCF	WPN5	WA10
-----------------------	-----	------	------

วัสดุดิบ/รหัสตัวอย่าง	WCF	WPN5	WA10
แร่ฟันม้า	35.2	35.2	35.2
หินปูน	13.6	13.6	13.6
ดินขาว	11.1	11.1	11.1
ควอร์ตซ์	28.5	28.5	28.5
ซิงค์ออกไซด์	6.8	6.8	6.8
ทัลคัม	4.9	4.9	4.9
ทิทาเนียมไดออกไซด์	-	-	10
โคบอลออกไซด์	2	-	-
เหล็กออกไซด์	10	-	-
อะลูมินา	-	-	10
พริตPN5407*	-	50	-
ความถ่วงจำเพาะ (ควบคุมให้มีค่าตามต้องการ)	1.5-1.8	1.5-1.8	1.5-1.8

*บจก.เซอร์นิค อินเตอร์เนชั่นแนล

เทคนิคการเคลือบสองชั้น

1. วัสดุอุปกรณ์
  - กาพ่นเคลือบ
2. วิธีการเคลือบ
  - การพ่นเคลือบ ใช้กาพ่นเคลือบ
  - การชุบเคลือบ ใช้วิธีจุ่มชิ้นงานลงในน้ำเคลือบ จับเวลาที่ใช้ในการชุบให้คงที่ เช่น ใช้เวลา 5 วินาที จะได้ความหนาประมาณ 1 มิลลิเมตร (Anestiwata รุ่น New 71 Japan ใช้กับปั๊มลมความดันสูงสุด 98 psi ขนาดหัวพ่นเส้นผ่านศูนย์กลาง 1.3 มิลลิเมตร ความดันอากาศเข้ากาพ่นเคลือบ 43 psi อัตราเร็วของเคลือบที่ออกตรงปลายกาพ่นเคลือบ 155 มิลลิลิตร/นาที)

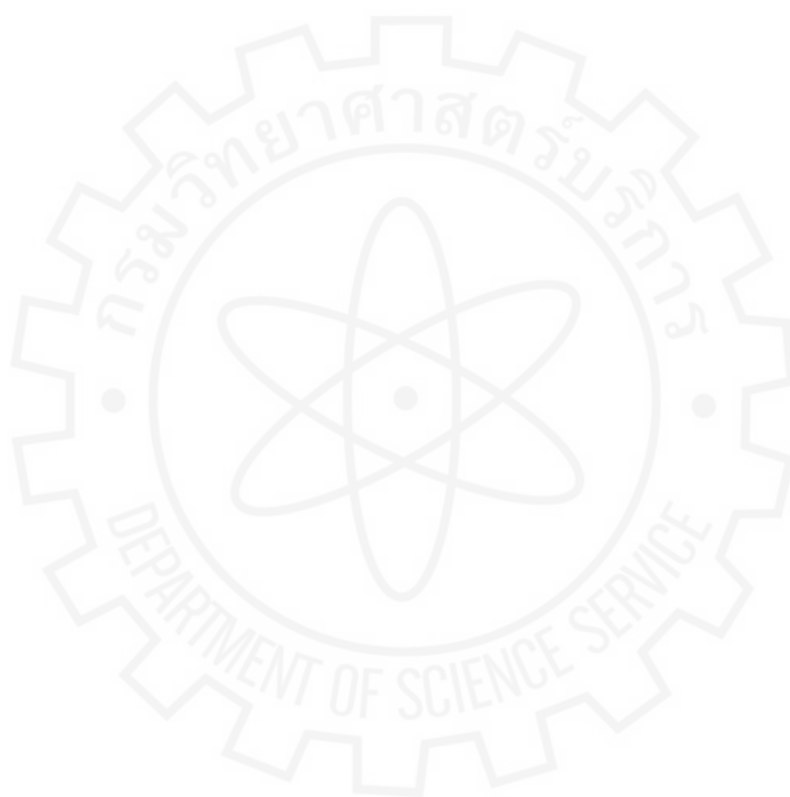
3. การเคลือบสองชั้น

ทดลองเคลือบสองชั้นโดยใช้สูตรเคลือบ เทคนิคการเคลือบ และความหนาของเคลือบดิบ แสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การทดลองเคลือบ

ตัวอย่าง	เนื้อดิน	ชั้นที่ 1	เทคนิค	ชั้นที่ 2	เทคนิค	หมายเหตุ
----------	----------	-----------	--------	-----------	--------	----------

ชั้นงาน		สูตร	ความหนา (มม.)		สูตร	ความหนา (มม.)		
1	PAA	WCF	0.6	จุ่ม	WA10	หยาบๆ	พ่น	ลายต่างชั้นที่1
2	PAA	WCF	0.6	จุ่ม	WA10	<0.5	พ่น	ลายเสือชั้นที่2
3	PAA	WCF	0.6	จุ่ม	WA10	0.5-1	พ่น	ลายเสือชั้นที่3
4	PAA	WCF	0.6	จุ่ม	WA10	>1	พ่น	ลายเสือชั้นที่4

ภาพแสดงวิธีการเคลือบสองชั้น

เคลือบชั้นที่ 1

ชุบเคลือบพื้นสีเข้ม(เช่น สูตร WCF) มีความหนา 0.6 มิลลิเมตร

เคลือบชั้นที่ 2

- ลายต่าง ตัวอย่างชิ้นงานที่ 1

พ่นเคลือบชั้นที่ 2 หยาบๆ ด้วยเคลือบสีอ่อน (เช่น สูตรWPN5) ปรับหัวพ่นให้ลมน้อย เพื่อให้เป็นเม็ดใหญ่

เคลือบหลังเผา

- ลายเสือ ตัวอย่างชิ้นงานที่ 2

พ่นทับด้วยเคลือบที่มีความหนืดของเคลือบหลอมสูงกว่าเคลือบชั้นที่ 1 (เช่น สูตรWA10)

พ่นเคลือบชั้นที่ 2 หนา <math>< 0.5</math> มิลลิเมตร

เคลือบหลังเผา

- ลายเสือ ตัวอย่างชิ้นงานที่ 3

ฟันเคลือบชั้นที่2หนา 0.5-1 มิลลิเมตร

เคลือบหลังเผา

- ลายเสือ ตัวอย่างชิ้นงานที่ 4

ฟันเคลือบชั้นที่2หนา >1 มิลลิเมตร

เคลือบหลังเผา

การเคลือบชั้นที่ 2 ด้วยเคลือบที่มีความหนืดของเคลือบหลอมสูง เมื่อมีความหนาหลายๆเกินกว่า 1.5 มิลลิเมตร จะทำให้เคลือบปูดบวม

การตกแต่งลายน้ำไหล

1. วัสดุ อุปกรณ์ และเคลือบ

- เคลือบปกติ (เช่น สูต WCF) และ เคลือบที่มีความหนืดของเคลือบหลอมต่ำกว่าเคลือบปกติ (เช่น สูต WPN5)
- ด้ายทำจากฝ้าย
- ก्लीเซอลีน

2. การเตรียมด้ายสำหรับตกแต่ง

เตรียมเคลือบปกติสีเข้ม (เช่น สูต WCF) 30 กรัมอบแห้ง เติมก्लीเซอลีน 20 มิลลิลิตร บดด้วยโกร่งให้เข้ากันเติมน้ำ 20 มิลลิลิตร นำด้ายตัดให้ได้ความยาวที่ต้องการจุ่มลงในเคลือบที่เตรียมไว้ นำขึ้นตกแต่งบนผลิตภัณฑ์

ภาพแสดงวิธีการเคลือบลายน้ำไหล

ตกแต่งผลิตภัณฑ์ดิบด้วยเส้นด้ายที่ชุบเคลือบ

พันทับด้วยเคลือบที่มีความหนืดของเคลือบหลอมต่ำกว่าเคลือบปกติ (เช่น สูต WPN5) ความหนา >1 มิลลิเมตร

เคลือบหลังเผา

ข้อควรระวังในการตกแต่งด้วยเคลือบสองชั้น

- ความหนาของเคลือบดิบและความหนืดของเคลือบหลอมเป็นปัจจัยสำคัญในการใช้เทคนิคการเคลือบสองชั้น ทำให้เกิดลวดลายต่างๆกันได้ ความหนาของเคลือบดิบขึ้นกับหลายปัจจัย ที่สำคัญได้แก่ ความหนืดของน้ำเคลือบ ความถ่วงจำเพาะของน้ำเคลือบ เวลาการจุ่มหรือการพ่นเคลือบ ความสามารถในการดูดน้ำเคลือบของผลิตภัณฑ์ดิบ ซึ่งเทคนิคการเคลือบสองชั้น ต้องควบคุมความหนืดของเคลือบหลอมและความหนาของเคลือบดิบให้ได้ตามต้องการ จึงควรตรวจสอบสมบัติเคลือบที่ใช้คือ ความหนืดของเคลือบหลอมความหนืดและความถ่วงจำเพาะของน้ำเคลือบก่อนนำมาใช้งาน ควบคุมเทคนิคการจุ่มหรือการพ่นเคลือบ และควรตรวจสอบความหนาของเคลือบดิบบนชิ้นงานทุกครั้ง
- การเคลือบชั้นที่ 2 ถ้าใช้เทคนิคการชุบเคลือบแทนการพ่น จะทำให้เคลือบหลุดร่อนได้ง่าย
- ในการเคลือบลายน้ำไหล ปริมาณน้ำเคลือบที่เกาะบนเส้นด้ายมีผลต่อ ส่งผลต่อความละเอียดของลวดลายและความเข้มของสีเคลือบ นอกจากนี้ลวดลายที่ได้ยังขึ้นอยู่กับลักษณะและรูปทรงของผลิตภัณฑ์ที่ตกแต่ง เช่นรูปทรงสี่เหลี่ยม บริเวณมุมหรือขอบของผลิตภัณฑ์หลังเผาเคลือบมีแนวโน้มบางกว่าบริเวณอื่น จึงมีแนวโน้มไหลหลังเผาน้อยกว่าบริเวณอื่น